

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

1.Pf.20.003/2024/5.

A felperes:

felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Balázs Péter Ügyvédi Iroda

ügyvéd címe

Az alperesek:

I.r. alperes I. rendű

alperesek címe

II.r. alperes II. rendű

alperesek címe

Az alperesek képviselője:

Dr. T. Tóth Balázs Ügyvédi Iroda I. és II. rendű alperes képviselőjében

ügyvéd címe

A per tárgya:

sajtó-helyreigazítás

Az elsőfokú bíróság:

Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

66.P.22.632/2023/7.

A fellebbezést benyújtó fél:

felperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 254.000 (kétszázötvennégyezer) forint másodfokú perköltséget és az államnak 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket. Az illeték megfizetése a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára e határozat meghozatalának napjától számított 60. napon esedékes.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes vállalkozó, valamint a Kamara elnöke, különböző közéleti témákban rendszeresen nyilatkozik. Az alperes az portál internetes sajtótermék szerkesztősége.

[2] Az alperes által szerkesztett portál internetes weboldalon 2023. szeptember 29-én jelent meg a „A cégé lett a korábban politikusokat is reptető »valtonos« magánrepülőgép” című cikk, amely a repülőgép tulajdonosváltásáról szól. Az alperes a cikkében név szerint említi a felperest, majd a cikk tárgyához képest érintőlegesen megjegyzi, hogy: „Az elmúlt években az portál többször is írt a vállalkozóhoz köthető – több esetben környezetkárosító-ingatlanberuházásokról”. Az aláhúzott szavak alatt linkelt tartalomként elérhető cikkek közül az első link a 2020. június 19-én megjelent: „Az ingatlanmágnás cégé elbontotta a hegyoldalt a településben, hogy luxuslakásokat építsen” című írásra mutat. A második a 2020. június 25-én megjelent: „A szemközti erdőbe hordták az elbontott hegyet egy települési építkezésről” című, a harmadik a 2020. július 13-án megjelent: „223 fát kellett kivágni a út neve úton épülő luxusapartmanokért a településben” című cikkekre irányítja az olvasót.

[3] Az elsőként megjelent (2020. június 19-i) cikkben (linkje: többször) szerepel, hogy a felperes cégé „letarolta az erdő egy részét, és elbontotta a hegyoldalt településben, hogy luxuslakásoknak csináljon helyet. A telek korábban az Önkormányzaté volt, de azt még nem árulták el, hogy mennyiért adtak túl rajta.” A cikkben több fényképfelvétel, valamint Google felvétel található, utóbbiak az építkezés helyszínének korábbi: erdővel, cserjével borított és a cikk megjelenésének idején az építkezés nyomait mutató állapotát mutatják be.

[4] A 2020. június 25-i hír (linkje: írt) nem a felperesről szól. A másik kettő a felpereshez köthető cégl Kft. ingatlanberuházásával, az építési terület helye szerinti ingatlanon történt jelentős számú fa kivágásával, az ezzel kapcsolatos engedélyek beszerzésével, és az ingatlan korábbi közvagyonba tartozásával kapcsolatos közléseket tartalmaz.

[5] A harmadik (2020. július 13-i) cikkben (linkje: köthető) lévő fényképfelvételen az elbontott hegyoldal látszik, a Google térkép pedig az építési beruházás zöldfelületre gyakorolt kiterjedését ábrázolja. Tartalmazza a cégl Kft. beruházó nyilatkozatát, amely szerint „Az építkezés helyszíne sosem volt erdő, mindig is kivett, beépítetlen építési telek volt. Kétségkívül összefüggő fás, cserjés növényzet borította a telket...” A cikk szerzője ezután közli, hogy milyen összegű fapótlási díjat kellett a vállalkozásnak fizetnie, és ismerteti két fakivágási határozat tartalmát, külön megemlítve, hogy a fák kivágása a határozat szerint építési okból volt indokolt. A cikk törzsszövegének első mondatában elhelyezett link visszaútal a 2020. június 19-i írásra.

[6] A felperes helyreigazítási kérelmét az I. rendű alperes nem teljesítette.

[7] A felperes keresetében az I. rendű alperes arra kötelezését kérte, hogy az portál internetes sajtótermék címdalán tegye közzé a következő helyreigazító közleményt: „Valóútanul állítottuk, hogy felperes vállalkozóhoz - több esetben környezetkárosító - ingatlanberuházások köthetőek. Ezzel szemben a valóság az, hogy felperes vállalkozóhoz semmilyen környezetkárosító ingatlanberuházás nem kapcsolódik”.

[8] Kérte továbbá a II. rendű alperes perköltségben marasztalását.

[9] Keresetét a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. § (1) bekezdésére, és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 495. § (1) bekezdésére alapította. Előadta, hogy cikkében az alperes valóútanul állította tényként, hogy több környezetkárosító ingatlanberuházás köthető hozzá. A felperes jóhírű vállalkozó, a Kamara elnöke. A cikk szerzőjének adatlapján a cikk kiemelten szerepel, továbbá felkerült az újságíró legolvasottabb cikkeinek listájára is, ebből következően a valóútan tényállítás nagy nyilvánossághoz jutott el.

[10] Sérelmezte, hogy az I. rendű alperes korábbi cikkekre hivatkozva tett róla valóútan tényállítást. Azzal szemben az érdekeltségébe tartozó cég minden jogszabályi előírást betartva

jár el az építkezés során, környezetkárosító tevékenységet nem végez. A „környezetkárosító” jelző a környezetet szennyező tevékenységet, magatartást jelent. A kifejezés használatával az alperes a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) különös részében szereplő bűncselekmény elkövetésével vádolta meg. Az átlagos ismeretekkel rendelkező olvasó a sajtószerző által alkalmazott szóhasználatból arra következtethet, hogy a felperes többször bűncselekményt követett el.

[11] Különösen sérelmesnek tartotta a cikkben foglalt közlést azért, mert az egyik korábbi cikkben az újságíró – a részére szolgáltatott engedélyek, hatósági határozatok felhasználásával – a valóságot tényyszerűen jelenítette meg, ehhez képest az alperes egy teljesen más tartalmú cikkbe foglalt tényállítással ismét „célkeresztbe vette” az ingatlanberuházást. Az alperes oknyomozó portálként tünteti fel magát, ezért az újságírónak pontosan – nem a bulvársajtóhoz illő módon – kellene fogalmaznia.

[12] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását indítványozta. Álláspontja szerint jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy a felperes közszereplő. A cikk más közéleti témáról szól, a sérelmezett közlésben elhelyezett linkek útján elérhető korábbi cikkek érintik a felpereshez köthető ingatlanberuházásokat és az azok miatti fakivágásokat. A perbeli cikkben foglalt közlés a korábbi cikkekre visszautalással, azok tartalmát foglalta össze.

[13] Az ebben a kontextusban értelmezhető közlés tényállítással vegyes értékítélet, valós ténybeli alapon nyugvó véleménynyilvánítás, amelyből kiderül, hogy a cikk szerzője nem ért egyet az ingatlanberuházással. A valós ténybeli alapot a közlésbe linkelt cikkek felperes által sem vitatott tartalma bizonyítja. A 2020 júniusában megjelent cikk beszámolt arról, hogy rengeteg fát vágtak ki a tájpusztító beruházás miatt. A felperes nem vitatta, hogy a tárgyalt építkezés a cég 1 Kft. projektje, az út jobb oldalán elbontották az erdőt és jelentős földmunkát végeztek. A Google felvételek alapján megállapítható, hogy az erdős hegyoldal kopár építési alappá vált.

[14] A sérelmezett kifejezést köznyelvi, nem annak szakjogi értelmében használta, a felperest bűncselekmény elkövetésével nem vádolta meg. A 2020. július 13-i cikkben tudósította az olvasókat arról is, hogy a felpereshez köthető gazdasági társaság engedélyt kapott a nagy mennyiségű fa kivágására, és hogy a hatóság fapótlási kötelezettséget írt elő. A téma közéleti jellegét erősíti, hogy az ingatlan korábban a közvagyonba tartozott hiszen azt a felpereshez köthető kft. a kerületi önkormányzattól vásárolta. A közlés jogi megítélése során – a bírói gyakorlat szerint – kétség esetén a véleménynyilvánítás szabadságának kell előnyt élveznie, ha a közlés közvitát érint.

[15] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A felperest az I. rendű alperes javára 240.000 forint + áfa perköltség megfizetésére kötelezte.

[16] Döntésénél az Smtv. 12. § (1)-(2) bekezdését értelmezte. Ismertette az Alkotmánybíróságnak Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) IX. cikk (2) bekezdésének rendelkezésével kapcsolatos gyakorlata lényeges elemeit, majd megállapította, hogy az I. rendű alperes a felpereshez köthető vállalkozás által folytatott ingatlanberuházással összefüggésben fogalmazta meg a perben támadott közlést.

[17] Az írás a közügyek megvitatásának részeként azzal foglalkozik, hogy szükség van-e a viszonylag nagyobb zöldfelület megváltoztatásával, jelentős számú fa kivágásával együtt járó ingatlanfejlesztésekre, és azok megvalósítása milyen mértékben terheli meg a természeti környezetet egy zömmel erdős területen.

[18] Az I. rendű alperes a közlésben elhelyezett linkek útján elérhető korábbi cikkeiben a települési erdős területen folytatott ingatlanberuházást bírálta. A cikkek tartalmának lényegi mondanivalója az, hogy a felpereshez köthető cég 1 Kft. luxuslakások építése céljából a

korábbi önkormányzati tulajdonban állt erdős, fás területet „letarolta”, a fákat kivágta. A cikkek szerzője az ingatlanberuházást a természeti környezet kárára végzett tevékenységnek tekinti és különböző fényképfelvételekkel illusztrálva azt mutatja be, hogy egy ilyen méretű ingatlanberuházásnak milyen következményei vannak a természeti környezetre.

[19] Mindezekből az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy a sérelmezett közlés valós ténybeli alappal bíró értékítélet, amelynek ténybeli alapja a korábbi két cikkben bemutatott, a felperes által sem vitatott ingatlanberuházás. Az építkezés 233 fa kivágását eredményezte, annak következtében a korábbi erdős, fás zöldfelület nagyobb kiterjedésű, kopár terület lett. A beruházással összefüggésben használt „környezetkárosító” jelző alkalmazása a véleménynyilvánítás szabadsága körében, nem pedig bűncselekmény elkövetésére tett tényállításként értékelendő. A „környezetkárosító” jelző annak köznyelvi értelmére figyelemmel nem bűncselekmény elkövetésére, hanem a környezetben okozott kárra vonatkozik.

[20] Az újságíró által megfogalmazott értékítélet megfelel az észszerű gondolkodásnak, a gyakorlati tapasztalatoknak és a logikai szabályoknak, mivel a logika szabályaival nem ellentétes az a következtetés, hogy a felpereshez köthető ingatlanberuházás – annak terjedelme miatt – a környezetet károsítja.

[21] Az elsőfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a való tényekből okszerűen levont következtetés nem lehet sajtó-helyreigazítás alapja akkor sem, ha az így alkotott értékítélet az érintettre hátrányos vagy téves.

[22] Az alperes tévesen hivatkozott a 2020. június 25-én írt cikkekre, mivel az nem a felperest érinti, ezt a körülményt azonban az elsőfokú bíróság a másik két cikk tartalmára figyelemmel a helyreigazítást kérő személyének megítélése szempontjából lényegtelen tévedésnek tekintette. A helyreigazítást ezért mellőzte.

[23] A 2020. július 13-i megjelent cikkben az I. rendű alperes teret biztosított a felpereshez köthető vállalkozás, a cég1 Kft. álláspontjának az előadására, amelyet a cikk részletesen tartalmaz. Ebből az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy az I. rendű alperes az Smtv. 10. §-a szerinti kötelezettségének is eleget tett.

[24] A pereszes felperest a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a perköltség megfizetésére. A bíróság az I. rendű alperest képviselő ügyvéd munkadíját a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 2. § (1) bekezdése és a csatolt megbízási szerződésben kikötött óradíjra figyelemmel, összesen 6 munkaóra figyelembevételével 240.000 forint + áfa összegben állapította meg. A felperes az eljárási illetéket a keresetlevél benyújtásával egyidejűleg megfizette, ezért az elsőfokú bíróság csak azt állapította meg, hogy az eljárási illetéket a felperes viseli.

[25] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett.

[26] Jogorvoslati kérelme az elsőfokú ítélet megváltoztatására, a kereseti kérelemben foglalt helyreigazítás elrendelésére és a II. rendű alperes perköltségben marasztalására irányult.

[27] Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása során figyelmen kívül hagyta, hogy az írásból elérhetővé tett két cikk ugyanarra – nem a felperes több, „környezetkárosítónak” tartott – beruházására vonatkozott.

[28] A sérelmezett közlés értékítéletként minősítése sérti az Smtv. 12. §-át.

[29] A cikk fő mondanivalója egy repülőgép cég általi megvásárlása volt, ám a felperesről szóló közlés nem ehhez kapcsolódott, hanem az portál oldalán korábban megjelent

cikkekhez, melyek közül az egyik nem is a felpereshez volt köthető, míg a másik két cikk ugyanarról az építési beruházásról szólt.

[30] A sérelmezett közlés tartalmát, stílusát, annak aktualitását és célját megvizsgálva is megállapítható, hogy nem véleménynyilvánítás, hanem tényállítás. A „több környezetkárosító beruházás is köthető” kijelentés nem minősülhet véleménynek, hiszen a közlés tényszerű, tartalmilag bizonyítás alá vonható, a tényközlés egyedileg beazonosítható és konkrét valóságra utal.

[31] Az I. rendű alperes oknyomozó, politikai és gazdasági ügyeket vizsgáló és feltáró hírportál, tehát tőle a bulvárujságírás szintjét meghaladó ismeret és fogalmi használat képessége lenne elvárható. Ezért nem fogadható el az I. rendű alperes védekezése, hogy ő a környezetkárosítást a szó köznapri értelmében használta.

[32] A felperes transzparens magatartása jóvoltából az I. rendű alperes az építkezési beruházással kapcsolatos valamennyi hatósági engedélyt megismerhette, így tisztában volt azzal, hogy a felperes építés-beruházási tevékenysége jogszerű, az építkezésekkel egyébként együtt járó, ideiglenes jelleggel a növényzetben okozott károk helyreállítására pedig az építkezés befejezését követően sor kerül. Ennek ellenére a saját korábbi cikkeire (és más személyhez kapcsolódó cikkekre is) hivatkozva állította, hogy a felperes bűncselekménynek minősülő környezetkárosítást követett el.

[33] A felperes fellebbezéséhez mellékelte az portál2 hírportálon megjelent cikket annak alátámasztására, hogy a „környezetkárosítás” fogalomnak a köznyelv is büntetőjogi tartalmat tulajdonít. A cikkben a település1-i polgármester arról számolt be, hogy feljelentést tesznek természetkárosítás miatt, mivel a héten „tarra vágta” egy nagyobb területet a utcánál. Az érintett terület több ezer négyzetméter, a telkek magántulajdonban vannak. A fakivágás engedély nélkül történt, és tarvágásra semmilyen körülmények között nem kerülhetett volna sor, így a fakivágásokkal természetkárosítást valósítottak meg. A cikk tartalmából kitűnően az engedély nélküli fakivágás környezet (természet)károsításnak minősül, ami büntetőfeljelentést von maga után. Ugyanezt támasztja alá a Wikipédia oldalon szereplő definíció is („A környezetkárosítás a közegészség elleni bűncselekmények csoportba tartozik, a bűncselekményjogi tárgya az emberi környezet védelméhez fűződő társadalmi érdek. A környezet megóvása alapfeltétel az ember egészsége szempontjából, ezért a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény megalkotása tette szükségessé, hogy a Btk. büntetni rendelje az emberi környezet károsítását”).

[34] Az I. rendű alperes jelenlegi cikkének sérelmezett része visszaül egy korábbi cikkére, amely alapján megállapítható, hogy a felpereshez köthető beruházás során jogellenes fakivágásra, környezetkárosításra nem kerül sor. Az I. rendű alperesnek lehetősége is volt meggyőződnie arról, hogy a felperes semmilyen környezetkárosítási tevékenységet nem végzett, mégis ezt állította.

[35] A felperes kifejtette, hogy az ítélezési gyakorlat a normatív kijelentések legalább egy típusát alkalmasnak látja tényközlésre: amennyiben valaki egy másik személyről bűncselekmény elkövetését állítja. Például az olyan kijelentés, hogy „a magánvádlók loptak, csaltak”, az adott körülmények között tényközlésnek minősült (Kúria Bfv.57/2021/6. számú precedensképes határozata), a BH2015. 323. számú ügyben pedig egy hétköznapi nyelven írt levélben szereplő „részes” szót automatikusan büntetőjogi részességnek fogta fel, és tényállításként értékelte a kijelentést.

[36] A büntetőjogi mérce használata tekintetében is van olyan megközelítés, hogy nem lehet tényállításnak venni, ha a bűncselekményre utalás általánosságban marad (Szegedi Ítéltábla Gf.30.008/2021/8. számú ítélete), akkor sem, ha feltételezésként közlik. Ugyanakkor a konkrét perbeli esetben nem általánosságban történt utalás bűncselekmény

elkövetésére, hanem konkrétan, és nem feltételezésként, hanem direkten fogalmazott az I. rendű alperes.

[37] A bírói gyakorlat következetes abban, hogy amennyiben a kifogásolt közleménynek több lehetséges értelmezése is van, és ebből legalább egy alkalmas a jogsérelem megállapítására, akkor ezen értelmezést kell a helyreigazító közlemény alapjául venni. Mindebből következik a sajtó-helyreigazítási perekben kialakult, az érintettre méltányos értelmezés követelménye.

[38] A felperes további, ítéltáblai döntések elemzésével fejtette ki, hogy milyen szempontok alapján kell a tényállítást az értékítélettől megkülönböztetni. Ennek körében idézett az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatának indokolásából. Megítélése szerint a véleménynyilvánítás szabadsága az I. rendű alperest a hamis tények állításával – miszerint több környezetkárosító beruházás köthető felpereshez – és híresztelésével szemben csak akkor védené, ha nem tudott volna az állítása hamisságáról. A jelen esetben az I. rendű alperes tisztában volt állítása valótlanosságával, maga is hivatkozott az állításának ellenkezőjét bizonyító cikkekre.

[39] A felperes szerint a perbeli közlés értékelésénél szem előtt kell tartani a Kúria Pfv.20274/2020/4. számú precedensképes határozatának indokolását: „a sajtó-helyreigazítással kapcsolatban kialakult következetes bírói gyakorlat szerint kizárólag tényállításokkal, tényközlésekkel megvalósuló sérelem orvoslására alkalmas a sajtó-helyreigazítás, vélemény, értékítélet, bírálat, következtetés nem lehet alapja ezen jogintézmény alkalmazásának. Ez alól kivételt az jelent, ha a vélemény valótlan tényállításon alapul, illetve tartalmilag valótlan tényállítást fejez ki, vagy a valóságot hamis színben tünteti fel.”

[40] A felpereshez köthető beruházások nem környezetkárosítók, hiszen ahogyan azzal I. rendű alperes is tisztában van az építkezések befejezése után az építető társaság köteles nagyszámú fa visszatelepítésére is a megfizetett fapótlási díjon felül. Az pedig végképp valótlan, hogy több hasonló beruházás lenne felperes nevéhez köthető.

[41] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyását és a felperes perköltségben marasztalását célozta. A másodfokú eljárásban e címen 200.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjat számítottak fel.

[42] A perben érintett cikkben hivatkozott írások egy beruházásról szóltak, azonban az több luxuslakás kivitelezésére irányuló építkezést jelentett, így ha a kifogásolt szóhasználat e körben téves is lenne, ténybeli alapja van. A hiperlinkelt cikkek azonosítják a cikkek tárgyát, így a „több” szó megjelenítése legfeljebb lényegtelen pontatlanság, amely sajtó-helyreigazítási igényt nem alapoz meg. Az olyan szövegezésű helyreigazítás, amely szerint a „Felperes nevéhez nem több, hanem egy környezetkárosító beruházás fűződik”, bizonyosan ellentétes lenne a kívánt helyreigazítás céljával, és ilyen tartalmú kérelmet a felperes másodlagosan sem terjesztett elő.

[43] Az „érintettre méltányos értelmezés” elve a sajtó-helyreigazítási perekben nem ismert. A gyakorlat a közlemény teljes kontextusára tekintettel tartja értelmezendőnek a szöveget, és az átlagolvasó számára közvetített jelentéstartalom szerint bírálja el.

[44] Téves az az álláspont, amely szerint, ha egy fogalomnak van büntetőjogi és attól eltérő jelentéstartalma, akkor azt a büntetőjogi tartalom szerint kell értékelni. Egy fogalom jelentése is kontextustól függ. Az I. rendű alperes ezzel összefüggésben idézte a Kúria Pfv.IV.22.463/2017/4. számú eseti döntésében foglaltakat. Kitért arra, hogy megítélése szerint a felperes által megjelölt döntések nem támasztják alá a felperes jogi álláspontját.

[45] A felperes által hivatkozott portál2 cikk tartalmának pedig azért nem kell jelentőséget tulajdonítani, mert az ott hivatkozott tartalom éppen arról szólt, hogy engedély

nélküli tarvágás történt, míg a perbeli cikkben elérhető hiperlinken olvasható írások nem ezt, hanem éppen ellenkezőjét állítják. Az első cikkben sem szerepel, hogy engedély nélkül került volna sor az építkezésre, a második pedig kifejezetten tartalmazza az engedélyre és a fapótlási kötelezettségre történő utalást. Bűncselekményre egyik írás sem utal. A szólásszabadság keretein belül marad az olyan véleménynyilvánítás, amely a korábbi cikkekben fotókkal, számokkal és légifelvétellel bemutatott tájrombolást környezetre károsnak minősíti.

[46] A fellebbezés alaptalan.

[47] Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében, a Pp. 370. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján, tárgyaláson kívül.

[48] Az anyagi jogi felülbírálat körében a felperes arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság téves jogértelmezés eredményeként minősítette a sérelmezett közlést értékítéletnek.

[49] Az Smtv. 12. § (1) bekezdés értelmezése köré épült ítélkezési gyakorlat alapján a sajtóban megjelenő tartalmak értékelésénél azt kell kiindulópontnak tekinteni, hogy a felperest ért sérelem valótlan, vagy a valóságot hamis színben feltűnítő tény állításával, híresztelésével valósulhat meg. Nem lehet ugyanakkor sajtó-helyreigazítás alapja a véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat. Ezek vonatkozásában legfeljebb az vizsgálható, hogy a közléseknek van-e valós ténybeli alapjuk.

[50] Az ügy eldöntése szempontjából jelentősége van annak, hogy a kifogásolt közlések milyen szöveggörnyezetben találhatóak, és az írás tartalma a közügyek megvitatásához kapcsolódik-e. Az Alkotmánybíróság gyakorlata ugyanis egységes abban, hogy a közéleti közlésekhez fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik {az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozata, Indokolás [39]}.

[51] Az Alkotmánybíróság a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban – általa következetesnek tartott – gyakorlatára visszautalva hangsúlyozta, hogy „bár az értékítéletekhez képest lényegesen eltérő mércék alapján ítélandók meg, a tényállítások is – valóság és valótlanok egyaránt – a szólásszabadság hatálya alatt állnak, és rájuk is vonatkoznak a közügyek vitájának fokozott védelme melletti érvek” (Indokolás [34]). „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. [...] A politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49] – [50]}. „Az Alkotmánybíróság ezzel összhangban arra is többször rámutatott, hogy bár a hamis tényállítások – szemben az értékítéletekkel, bírálatokkal – önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt, az adott ügy összes körülményének mérlegelése arra vezethet, hogy mégis alkotmányos lehetőség a valótlan állítást tevő jogi felelősségre vonására. (...) A 7/2014. (III. 7.) AB határozat a polgári jog hatálya alatt is hangsúlyozta, hogy a közügyek vitájához tartozó tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért a jogi felelősségre vonás kérdésében még az alkotmányos értékkel egyébként nem bíró, utóbb hamisnak bizonyult tényállítások esetében is figyelemmel kell lenni a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekében” (Indokolás [50]).

[52] Az Alkotmánybíróság mércéje szerint tehát az értékítélet és a személyes meggyőződést közvetítő vélemény mindaddig, amíg összefüggésben áll a közüggyel és nem gyalázkodó, attól függetlenül élvezzi a véleménysszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző, vagy nem tetsző, értékes vagy értéktelen gondolatokat tükröz. Az

elsőfokú bíróság ezért helyesen indult ki abból, hogy a közügyek megvitatásához kapcsolódó vélemények (értékitételek) általánosan védettek, amellyel szemben a hamis tényállítások alkotmányjogi megítélése szigorúbb {az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozata, Indokolás [41]}.

[53] A másodfokú bíróság a szabad véleménynyilvánítás korlátainak a jelen ügyre vonatkozó meghatározásánál figyelemmel volt arra is, hogy „(a) 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat a korábbi alkotmánybíróági gyakorlatra (13/2014. (IV.18.) AB határozat) támaszkodva alkalmazandónak tartja azt a tesztet, amelynek első lépéseként azt kell vizsgálni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Második lépésként a bíróságoknak azt kell eldöntenie, hogy a közlés tényállításnak vagy értékitételnek minősül-e: a közügyeket érintő értékitételek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékitételek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható.

[54] Végül vizsgálni kell, hogy a korlátozás nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás határát: „a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata vagy más jogsérelem okozása” {3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [30]–[32]}.

[55] A sajtóközlemény aktualitását az adta, hogy a cég magánrepülőgépet vásárolt, és a felperest a cég „főtulajdonosaként” említette meg. A cikk közepén elhelyezkedő „Ki áll a cég mögött?” alcímű részben a felperessel kapcsolatos olyan adatokat közölt, amelyek révén az olvasó a gazdasági élet jelentős szereplőjeként azonosíthatta („egykori cég2 vezér, aki 70,5 milliárd forintos vagyonával jelenleg Magyarország számú leggazdagabb embere”, „a cég, a cég3, valamint az cég4 tulajdonosa is, valamint a Kamara elnöki tisztét is betölti”). Az írás e része kitért arra, hogy az üzletembernek jelentős ingatlanportfóliója van, valamint arra is, hogy az elmúlt években „az portál többször is írt a vállalkozóhoz köthető – több esetben környezetkárosító – ingatlanberuházásokról”. E kijelentés a cikkben belül nem folytatódik, annak szöveggörnyezete a felperes egyéb üzleti lépéseit tárgyalja. A közlés valódi „szöveggörnyezetét” tehát nem a cikk környező mondatai, hanem a hiperlinkeken keresztül elérhető, korábbi írások jelentik. Ennek az ügy eldöntése szempontjából jelentősége van.

[56] A mondatban elhelyezett három linkből kettő foglalkozik azzal a témával, hogy a település zöldövezetként ismert részén (település városrészen) nagy horderejű építkezési beruházás kezdődött, amelynek egyik következményeként jelentős számú fát vágta ki. A 2020. június 19-i írás ezt az eljárást bírálta, a felperes személyét is kritikával illette. A 2020. július 13-i cikk – visszautalva a június 19-ire – annak mintegy frissített változataként tartalmazza a cég1 Kft. megkeresésre adott válaszát, amelyben szerepel, hogy az építető a jogszabályoknak megfelelően gondoskodik az építkezés befejezésekor a legalább 70 százalékos zöldfelületi mutató eltéréséről, valamint a fapótlási kötelezettségről. Közli a vállalkozás részletes válaszát és a cég álláspontját a kedvező végső állapotról. A cikk ezután az önkormányzat határozatait (építési engedélyek, fakivágási döntések), azok adatait ismerteti tényszerűen.

[57] Helytállóan hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú bíróság következtetlenül foglalt állást ítéletében arról, hogy a sérelmezett közlés tényállításnak vagy értékitételnek minősül-e. Az Alkotmánybíróság szempontrendszerében általános kiindulópontnak tekintendő, hogy amennyiben egy állítás „igazságtartalma” legalább részben ellenőrizhető, akkor tényállításról van szó. A határeseteket az ún. értékitételek terhelte tényállítások jelentik, amelyek azonban szintén a véleményszabadság magas szintű védelmét élvezik. A véleményszabadság oltalma alatt állnak az erős, túlzó jellegű kritikát

megfogalmazó és a polemikus stílusban megírt, ámde vékony ténybeli alapokon nyugvó értékítéletek is. Minél határozottabb ugyanakkor egy értékítélet, annál szorosabb ténybeli kötődést kell mutatnia {az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV.18.) AB határozata, Indokolás [37]}. Jelentős értékelési szempont, hogy a tényből tényre következtetés – a szöveggörnyezetttől függően – minősülhet tényállításnak, illetve értékítéletnek. Ilyenkor vizsgálándó, hogy vannak-e olyan való tények, amelyek alapján a nyilatkozó kijelentéseit megtehetette, van-e a valóságnak olyan vonatkoztatási tartománya, amely a tényre következtetést, mint véleményt megalapozottá teszi.

[58] A Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróság által alkalmazott jogi minősítéssel. Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásából ([16]-[17] bekezdés) kikövetkeztethetően azért minősítette tényalapú értékítéletnek a sérelmezett közlést, mert a „több esetben környezetkárosító” szövegrészt nem eredeti szöveggörnyezetében, hanem attól elválasztva, önmagában értékelt. Azt a korábbi, linkelt tartalomként elérhető cikkek tartalmával vetette össze és az értékítéletként minősítést is azokon keresztül állapította meg.

[59] Ezzel szemben a kereset alapján a 2023. szeptember 29-én megjelent hírben szereplő szövegrészt kellett vizsgálni és minősíteni, mert a helyreigazítási kérelem arra vonatkozott. A felperes által megjelölt mondat tartalma nem a szerző vélekedése, hanem az a kijelentés, hogy az I. rendű alperes a felperes korábbi ingatlanberuházásaival már több cikkben foglalkozott („elmúlt években az portál többször is írt a vállalkozóhoz köthető -...- ingatlanberuházásokról”). Ez a közlés egyértelműen tényállításnak minősül. A közbevetett szövelemek („több esetben környezetkárosító”) értékelése a jelentéstartalom meghatározásánál nem szakítható el a mondat többi részétől, önmagában nem lehetséges. Ennek azért van jelentősége, mert a Kúria követendő gyakorlata szerint sajtó-helyreigazítási eljárásban a kifogásolt közleményt a maga egészében kell vizsgálni, tekintettel a szöveggösszefüggéseire is. Amennyiben megállapítható, hogy a kifogásolt szövegrészlet alapvetően tényállításnak minősül, annak egyes elemeit nem lehet a szöveggösszefüggésből kiemelve véleményként értékelni, és e tekintetben a helyreigazítási igényt elutasítani (Pfv.IV.20.995/2023/4-II. számú ítélet). Ebből következően a közlés minősítésénél és a helyreigazítás szükségességéről való állásfoglalásnál az egész szöveggörnyezetet figyelembe kell venni.

[60] Az előbb idézett jogértelmezési szempont – az alapul szolgáló ügyben – olyan közlésre vonatkozott, amelynek jelentéstartalmát a szövegen belül lehetett feltárni, tehát amelynek kontextusa a vonatkozó cikken belül értelmezhető volt. A jelen esetben azonban a mondaton belül sérelmezett szövegrésznel – közvetlenül kapcsolható gondolati tartalom, mint valódi szöveggörnyezet hiányában – a kontextualitás mércéje másként érvényesül.

[61] Az előbbiekre figyelemmel az ítéltábla megítélése szerint a sajtócikk keresetben megjelölt mondata nem tényalapú értékítéletnek, hanem értékítélettel terhelt tényközlésnek minősül, így helyreigazítása nem kizárt. A sérelmezett rész („több esetben környezetkárosító”) azonban csupán közbevetésként szerepel, amellyel az I. rendű alperes az ilyen építkezés hátrányos következményét jeleníti meg. Nem a mondat leghangsúlyosabb eleme, szerepeltetése nem a közlés (a teljes mondat) lényegi mondanivalójának kifejezése, ezért nem minősíthető úgy, hogy szerepeltetése az egész mondatot értékítéletté teszi. A mondaton belüli, értékítéletet kifejező szövelem a szerző kritikai megjegyzése, amely a perbeli cikkben arra vonatkozik, hogy helyteleníti a környezet károsodásával járó építkezéseket. Ez a megjegyzés pedig a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos védelme alatt áll a következők szerint.

[62] Való tény, hogy az portál korábban már többször foglalkozott a felperes ingatlanberuházásaival. Való tény az is, hogy a települési építési projekt során a luxusingatlanok építése miatt jelentős számú fát vágott ki a beruházó. A cikkek megjelenésének idején az ingatlanok közvetlen környezete abban az állapotban volt, ahogyan

az írások bemutatták. E körülmények alapján a korábbi cikkek szerzője okszerűen következtethetett arra, hogy a természeti környezet ilyen átalakítása káros jelenség. A perben támadott szövegrész ezt a következtetést („több esetben környezetkárosító”) ismételte meg.

[63] Az I. rendű alperes az előzményi cikkekben részletesen ismertette azokat az adatokat, bemutatta azokat a tényeket, amelyekből a beruházás környezetet károsító jellegére következtetett. A sajtótól nem vitatható el, hogy az ilyen eseményeket figyelemmel kísérje, értékelje. E körben az I. rendű alperes tényeket szándékosan nem ferdített el, az általa ismert tények alapján korábban levont következtetését ismételte meg, amely – annak helyességére, vagy helytelenségére tekintet nélkül – a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalmát élvező és helyreigazítás alapja nem lehet. A kritikai elemhez ugyanis megfelelő ténybeli alapul szolgál a korábbi cikkekben feltárt tények halmaza.

[64] Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást arról, hogy a „környezetkárosító” jelző szövegben játszott szerepének meghatározásánál nem a szakjogi jelentést kell irányadónak tekinteni. A „környezetkárosító” jelző egy szövegben annak környezetétől függően viselkedhet tényállításként és értékítéletként is, ezt a bíróságnak esetről-esetre kell megállapítania.

[65] Kétségtelen, hogy a környezetkárosítást (a természetkárosításhoz hasonlóan) a hatályos büntetőjog bűncselekményként határozza meg. A felperes azonban okfejtésében figyelmen kívül hagyta, hogy az elnevezés a köznyelvből került át a jogi terminológiába és nem fordítva. Ebből következően a köznyelvi használata értelemszerűen megmaradt a szakjogi értelmezésnél tágabbnak, abba olyan magatartás is beleérthető, amely nem merítené ki a bűncselekmény törvényi tényállását. A nagyközönségnek szánt publicisztikai szövegek értelmezésénél – az elsőfokú bíróság által is ismertetett szempontok szerint – mindig azt az értelmet kell tulajdonítani egy közlésnek, ahogyan azt a témában átlagosan tájékozott emberek az általános nyelvi képesség birtokában a mindennapokban érteni szokták.

[66] Az elsőfokú bíróság a jelen ügyben helyesen ismerte fel, hogy a szöveg tágabb összefüggéseit és a közfelfogást is figyelembe véve a felpereshez köthető cég tevékenységét minősítő véleményről van szó.

[67] A felperes által említett, „az érintettre méltányos értelmezés” elve helyett az ítélezési gyakorlat által használt jogértelmezési szabály arra vonatkozik, hogy „(S)ajtó-helyreigazítás iránt indult perben csak a valótlán tényállítások helyreigazítására kerülhet sor. Amennyiben egy nyilatkozat többféle módon is értelmezhető, az egyik lehetséges értelmezéséről kifejtett elmarasztaló vélemény, annak tartalmi helytállóságától függetlenül nem lehet sajtó-helyreigazítás tárgya még akkor sem, ha a politikus nyilatkozatát valódi szándékaitól eltérően értelmezik. A nyilvánosság előtt a közéleti témában megnyilatkozó személynek számolnia kell azzal, hogy véleményét a nyilvánosság fórumain elemzik, esetleg a szándékától eltérő tartalommal értelmezik és a nyilatkozattal szemben elmarasztaló ellenvéleményt fogalmaznak meg” (a Kúria Pfv.IV.20.251/2023/6., Pfv.IV.20.090/2023/4., Pfv.IV.20.113/2022/4. számú ítéleteinek elvi tartalma). Az idézeteknek az ügy eldöntése szempontjából nincs jelentősége, mert a perben a sajtószerv nem más személy nyilatkozatát hozta nyilvánosságra és interpretálta, hanem a felperes által sérelmezett részben olyan korábbi híryanagyaira utalt, amelyekben saját döntése alapján és szerkesztési elveinek megfelelően alkotott szövegben tájékoztatta az olvasóközönséget egy, a közügyek megvitatásához tartozó témában.

[68] Az újságíró a tőle elvárható gondossági kötelezettségét sem sértette meg, hiszen a cég1 Kft. által – a rendelkezésre álló adatok szerint a megkereséshez képest némileg késve – szolgáltatott információkat is megosztotta az olvasóközönséggel. Ezzel a beruházó eljárásának bemutatása árnyaltabbá vált és az átlagosan tájékozott olvasók a részletesen közölt tények alapján maguk is véleményt formálhattak a történetekről, ugyanakkor – az előbbi

indokok szerint – az I. rendű alperesnek sem kellett elhatárolódnia korábbi véleményétől. A bíróság a természetes környezet rombolásával együtt járó magatartásra vonatkozott, amelyre nem feltétlenül hatnak ki a helyreállítás érdekében tett intézkedések. A szerző ilyen véleményformálását alapjogi védelem illeti, helyreigazítása nem rendelhető el.

[69] Az I. rendű alperes újságírója az ingatlanberuházások bírálatánál kétségtelenül következtetlenségül fogalmazott. A „több esetben” kifejezést a szövegben többféleképpen is érteni lehet (úgy is, hogy a zöldövezetben történő építkezés általánosságban a természetes környezet pusztításával járhat, valamint úgy is, hogy a felperes érdekeltségébe tartozó cég építkezéseinek többször volt ilyen eredménye). Ehhez képest az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben egy harmadik értelmezést is adtak a mondatrésznek (egy beruházáson belül több lakás építése történt, tehát több esetben valósult meg a környezetkárosítás). Az egyetlen lehetséges tartalom meghatározhatóságának hiányában a vonatkozó szövegrészt a sajtó-helyreigazítás szükségességének eldöntése szempontjából nem lehet lényeges ténybeli tévedésként kezelni.

[70] A kifejtett indokokra tekintettel a másodfokú bíróság végkövetkeztetése szerint a fellebbezésben foglalt jogi érvek nem voltak alkalmasak az elsőfokú ítélet megváltoztatására. Ezért azt az ítéltábla a Pp. 383. § (2) bekezdés alapján helybenhagyta.

[71] A fellebbezés eredménytelensége miatt a felperes a másodfokú eljárásban is pervesztes. A Pp. 364. § utaló rendelkezése szerint irányadó 81. § (1), (2) és (5) bekezdése, a 83. § (1) bekezdése és a 499. § (1) bekezdése alapján a sikertelenül fellebbező felperest kötelezte a hírportál üzemeltetője, a II. rendű alperes részére az alperesek jogi képviselőjének munkadíjából álló másodfokú perköltség megfizetésére. Annak összegét az Ükr. 3. § (2) és (5) bekezdése szerint, az alperesek felszámításának figyelembevételével határozta meg 200.000 forint, áfával emelt összegben.

[72] A másodfokú bíróság a tárgyi illetékfeljegyzési jogra tekintettel meg nem fizetett 48.000 forint fellebbezési illeték megtérítésére is a felperest kötelezte a Pp. 101. § (1) bekezdése, a 102. § (1) bekezdése, a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés c) pontjára és a 46. § (1) bekezdésére tekintettel.

[73] Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2022. évi XLV. törvény 70. §-ával megállapított Itv. 78. §-ának (4) bekezdése alapján a fizetendő illeték a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől – a jelen esetben az ítéltáblai határozat meghozatalának napjától – számított 60. napon esedékes. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájának száma 10032000-01070044-09060018.

[74] A másodfokú bíróság tájékoztatja a felperest, hogy az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni. Amennyiben az illeték megfizetésére történő felhívásnak önként nem tesz eleget a megjelölt határidőben, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Budapest, 2024. február 6.

Dr. Kovács Helga s.k.

a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Kovács Éva s.k.
bíró

Levek Istvánné dr. s.k.
bíró